

METODICKÝ PRŮVODCE K UČEBNICI ČESKÝ JAZYK 3

součást ucelené řady vytvořené v souladu s RVP ZV

ČESKÝ JAZYK 3

učebnice pro 3. ročník
vytvořená v souladu s RVP ZV

■ OBSAH

I. Úvod a metodické materiály	2
II. Charakteristika a cíle předmětu, klíčové kompetence	6
III. Učivo a očekávané výstupy	8
IV. Časový plán rozdělení učiva	18
V. Metodické poznámky k učebnici ČJ 3	20
VI. Výuka psaní ve 3. ročníku	93
VII. Projekty	96

■ SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1	1. Opakování – abeceda	30
Příloha 2	1. Opakování – psaní y/ý po tvrdých souhláskách	31
Příloha 3	1. Opakování – psaní i/í po měkkých souhláskách	33
Příloha 4	2. Nauka o slově – domino	39
Příloha 5	4. Psaní i, í / y, ý uvnitř slov po B, L, M – znaky vzorců slov	55
Příloha 6	5. Tvarosloví – slovní druhy	63
Příloha 7	5. Tvarosloví – vlastní jména osobní a místní	65
Příloha 8	5. Tvarosloví – přehled zájmen, příslovčí a pádů	66
Příloha 9	7. Psaní i, í / y, ý uvnitř slov po P, S, V, Z – lidské vlastnosti	78
Příloha 10	7. Psaní i, í / y, ý uvnitř slov po P, S, V, Z – přísloví, rčení, pořekadla	79
Příloha 11	7. Psaní i, í / y, ý uvnitř slov po P, S, V, Z – rodinní příslušníci	80
Příloha 12	9. Věta jednoduchá a souvětí – práce s větou	89
Příloha 13	Projekt 1 – práce s textem	99
Příloha 14	Projekt 1 – pexeso	100
Příloha 15a	Projekt 1 – domino	102
Příloha 15b	Projekt 1 – čtyřsměrka	102
Příloha 16	Projekt 1 – hádanky	103
Příloha 17	Projekt 1 – rébusy	104
Příloha 18	Projekt 1 – matematická šifra	105
Příloha 19	Projekt 1 – karty s piktogramy	106
Příloha 20	Projekt 1 – třídění odpadu	107
Příloha 21	Projekt 2 – výběr vhodných výrazů/vět	112
Příloha 22	Projekt 2 – třídění vět	113
Příloha 23	Projekt 2 – sestavení básní	114
Příloha 24	Projekt 2 – práce s textem 1	115
Příloha 25	Projekt 2 – práce s básní	116
Příloha 26	Projekt 1 – práce s textem 2	117

Alena Bára Doležalová; Lenka Bičanová

METODICKÝ PRŮVODCE K UČEBNICI ČESKÝ JAZYK 3

NOVÁ ŠKOLA, s.r.o.

I. ÚVOD A METODICKÉ MATERIÁLY

1. ÚVOD

Metodický průvodce k učebnici Český jazyk 3 (MPČj3) je určen vyučujícím českého jazyka ve 3. ročníku základních škol.

Na začátku MPČj3 je zařazeno krátké seznámení se všemi učebními materiály, které k výuce českého jazyka ve 3. ročníku nakladatelství připravilo. Tento přehled slouží k tomu, aby se v učebních materiálech vyučující lépe orientovali, udělali si představu o jejich obsahu a mohli se tak případně rozhodnout, kterými z nich by chtěli práci v hodinách českého jazyka vhodně doplnit.

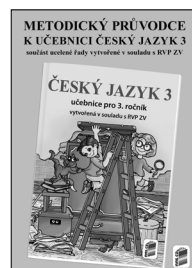
MPČj3 má pomoci vyučujícím uvědomit si charakteristiku předmětu, výchovně-vzdělávací cíle daného předmětu a klíčové kompetence žáků. Zvláštní kapitola je věnována přehledu učiva 3. ročníku a očekávaným výstupům s označením číselných kódů podle RVP ZV, ke kterým učivo směřuje. V této části je metodický průvodce doplněn náměty na začlenění vhodných průřezových témat a některých metod a forem práce. MPČj3 přináší také návrh na rozdělení učiva do jednotlivých měsíců školního roku s odkazy na příslušné strany v základních pracovních materiálech.

Vlastní metodické poznámky k jednotlivým kapitolám učebnice českého jazyka zahrnují vždy nejdříve stanovení hlavních cílů dané kapitoly a poté stanovení obsahu učiva s dílčími výstupy žáka pro jednotlivé složky předmětu (jazyková výchova, čtení a literární výchova, komunikační a slohová výchova; psaní prolíná všemi složkami). V námětech pro práci s konkrétními cvičeními bývá podle potřeby zdůrazněno, na co je třeba se při výuce zaměřit, co by měl žák opravdu umět a co je v tomto ročníku ve fázi seznamování s danou problematikou. Tato metodika přináší podrobnější rozpracování pouze některých cvičení z učebnice. Zohledněny jsou také další možnosti, jak k učivu aktivně přistoupit, tj. např. náměty na další slohová cvičení, mezipředmětová propojení či didaktické hry (některé didaktické hry jsou převzaté z MPČj2).

Je jen na vyučujícím, zda některé náměty pro práci s učebnicí do své výuky zařadí, nebo si práci doplní podle vlastní zkušenosti, tvořivosti a fantazie.

Zvláštní kapitola je věnována výuce psaní ve 3. ročníku, jež je nedílnou součástí vyučování českého jazyka.

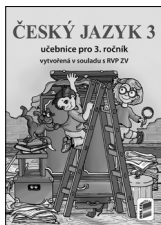
Na konci MPČj3 jsou zařazeny náměty na dva projekty. Zda vyučující některý z nich během školního roku zařadí do výuky, záleží na něm.

2. METODICKÉ MATERIÁLY

Všechny učební materiály jsou vytvořeny v souladu s RVP ZV. Jsou určeny pro žáky 3. ročníku základních škol a jsou vhodné pro aktivní a tvořivou práci při osvojování učiva. Žáky nepochybně zaujme zábavná forma stejně jako vhodné ilustrace. Materiály jsou doplněny didaktickými hrami a náměty pro mezipředmětové využití učiva.

Český jazyk pro 3. ročník – učebnice (Uč)

Učebnice *Český jazyk 3* je vytvořena v souladu s RVP ZV a tvoří celek s pracovními sešity *Český jazyk 3, 1. a 2. díl*. V učebnici je zařazeno učivo 3. ročníku (nauka o slově a jeho stavba, vyjmenovaná slova, slovní druhy, určování mluvnických kategorií u podstatných jmen a sloves, věta jednoduchá a souvětí). Řada úkolů podporuje rozvoj čtenářské gramotnosti a čtení s porozuměním. V učebnici je zařazena také řada ukázek z dětské literatury. Najdeme tu také úkoly k procvičení učiva různými způsoby, náměty pro didaktické hry či úkoly pro nadané děti. Učivo je dostatečně mezipředmětově propojeno, zejména s prvoukou. Součástí učebnice jsou karty s vyjmenovanými slovy určené k didaktickým hrám a činnostem, které jsou v učebnici rovněž zařazeny a popsány.

Český jazyk pro 3. ročník – pracovní sešit, 1. a 2. díl (PS1, PS2)

Dvoubarevné pracovní sešity jsou také vytvořeny v souladu s RVP ZV a svým obsahem korespondují s učebnicí *Český jazyk 3*. Usnadňují a podporují tvořivý styl práce ve vyučování. Žáci jsou činnostními formami zapojováni do výuky a motivováni k dosažení všech znalostí. Mezipředmětově jsou pracovní sešity propojeny zejména s prvoukou. V obou sešitech jsou uvedeny klíče ke cvičením.

Hravá vyjmenovaná slova (HVS)

V tomto dvoubarevném pracovním sešitě jsou vyjmenovaná slova procvičována zábavnou formou. Sešit je doplněn o hravé sebehodnocení žáků. Za každou kapitolou je souhrnné opakování již probraných vyjmenovaných slov. Do sešitu je vložena karta s přehledem vyjmenovaných slov.

Procvičujeme vyjmenovaná slova (PVS)

Dvoubarevný pracovní sešit obsahuje doplňovací cvičení, diktáty, sebehodnocení žáků, klíč ke cvičením a vloženou kartu s přehledem vyjmenovaných slov.

Procvičujeme slovní druhy (PSD)

Dvoubarevný pracovní sešit postupně procvičuje všechny slovní druhy; na závěr je zařazeno jejich souhrnné opakování. Pracovní sešit obsahuje klíč s řešením.

Soubor karet pro výuku českého jazyka ve 3. ročníku

Soubor obsahuje karty s obrázky všech vyjmenovaných slov a obrázky dvojic slov s *i, í / y, ý*, např. *pil/pyl*, jejichž pravopis dělá žákům zpravidla potíže. Karty jsou určeny k rozstřihání a mohou vhodně doplnit práci při vyvozování, procvičování i upevňování učiva.

Písanka 3, 1. a 2. díl (Pís1, Pís2)

Písanky svým pojetím navazují na písanky pro 2. ročník a dále je rozvíjejí. Tematicky jsou členěny po měsících tak, jak žáci procházejí školním rokem. První díl je zaměřen na postupné opakování všech tvarů písmen a číslic. Druhý díl je více věnován opisům, přepisům a úkolům, které nadále podporují čtení a psaní s porozuměním. Oba díly doplňují různé hádanky, rébusy, pranostiky, rčení, přísloví, přirovnání a další úkoly, které žáky vedou k práci s textem, k přemýšlení, usuzování, k vyhledávání informací. Jsou mezipředmětově propojeny s prvoukou. Obsahují prvky sebehodnocení.

Písanka 3, 1. a 2. díl – Píšeme tiskacím písmem (Pís1T, Pís2T)

Písanky pro 3. ročník – Píšeme tiskacím písmem, 1. a 2. díl, podobně jako u 2. ročníku obsahově vycházejí z písanek pro 3. ročník pro psaní vázaným písmem. I v těchto písankách se kromě upevňování psaní nevázaným písmem rovněž upevňuje čtení vázaného písma.

Jak psát tiskacím od 3. ročníku ZŠ

Tato písanka sloužící k výuce nevázaného písma je určena žákům 3. ročníku, kteří se dosud učili psát vázaným písmem. Je tak alternativou výuky nevázaného písma od 1. ročníku, k níž slouží řada *Píšeme tiskacím písmem* pro 1. ročník.

Písanka seznamuje žáky s jednotlivými písmeny podle tvarových skupin. Nejdříve se žáci učí malá písmena, v druhé části písanky pak písmena velká. Písmena jsou ihned řazena do slabik a slov tak, aby bylo jejich psaní dostatečně procvičeno. Později, když už žáci znají dostatečné množství písmen, píšou celá slova a zařazují je do vět. Cvičení jsou v písance sestavena tak, aby různými způsoby procvičovala znalost nevázaných tvarů písmen a ukázala, jak nevázané písmo používat k běžnému psaní.

MIUč+ Český jazyk pro 3. ročník

Multimediální interaktivní učebnici *Český jazyk 3* tvoří jednak interaktivní verze tištěné učebnice, tištěných pracovních sešitů a tištěných písanek v obou variantách pro výuku psaní vázaným i nevázaným písmem, a jednak další doplňující materiály, cvičení, informace apod., které jsou postupně doplňovány a rozšiřovány. Celá učebnice je tak průběžně aktualizována.

Každé cvičení z MIUč+ má po kliknutí na příslušnou ikonu také zvukovou podobu svého zadání a lze jej samostatně zvětšit na celou obrazovku tak, aby měli žáci před sebou jen požadované cvičení. Stejně tak lze zvětšit jednotlivé úkoly, které jsou součástí daného cvičení. Cvičení obsahují řešení pro kontrolu práce.

V levé části jednotlivých stran MIUč+ jsou umístěny ikony, které odkazují na rozšířený obsah. Velký podíl doplňkového materiálu mají interaktivní cvičení (IC), která napomáhají dalšímu procvičování a upevňování učiva. Žáci se tak seznámí s jiným učebním materiálem, než který obsahuje tištěná učebnice a pracovní sešity. Typově jsou to např. cvičení na přiřazování, řazení, pexesa, křížovky aj.

Mezi další doplňkové materiály patří fotografie související s probíraným tématem nebo řada zajímavostí. Vyučující tak získává další materiál k práci v jednotlivých vyučovacích hodinách. Žáci se touto cestou zároveň dozvídají nové informace a učí se s nimi pracovat.

Vyučující jistě ocení i mezipředmětové vazby (MPV). Může tak učivo českého jazyka vhodně propojit např. s prvoukou, angličtinou či hudební výchovou. Může si také snadno vložit vlastní učební materiály (např. fotografie, videa, ...) a vytvářet vlastní cvičení (doplňovací cvičení, křížovky, kvízy, ...). K jejich přípravě může využít volby pro vložení materiálů a další pomůcky z nabídky (např. kalkulačka, hodiny, losovací kostka, ...).

Nabízí se řada možností, jak tuto MIUč+ využít ve výuce.

Vyučující může práci s MIUč+ zařadit do všech etap vyučovacího procesu, tzn. jak při motivační fázi a vyvozování nového učiva, tak i při jeho procvičování a při upevňování znalostí žáků.

Některá cvičení lze použít pro frontální práci s celou třídou, s jinými mohou pracovat individuálně jednotliví žáci či dvojice nebo skupiny žáků.

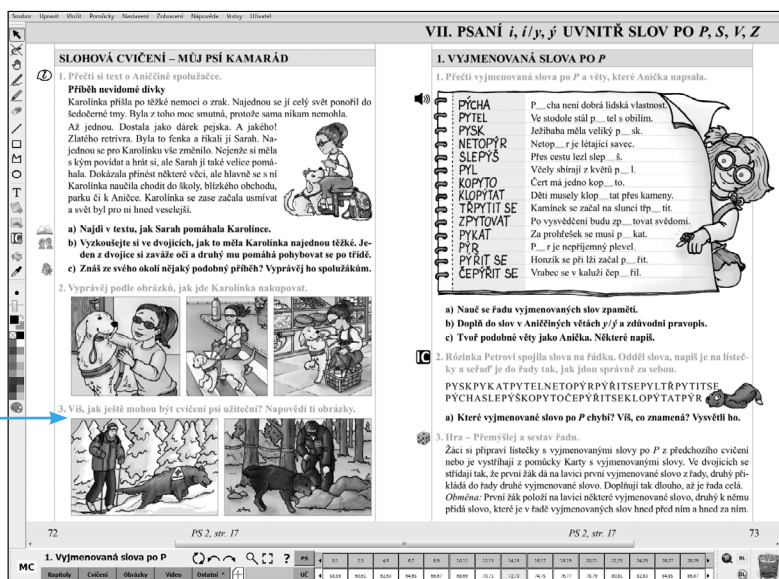
Pokud je ve škole/třídě MIUč+ nainstalována v žákovských počítačích či tabletech, mohou pak žáci pracovat zcela samostatně.

Práce s tištěnou učebnicí a MIUč+ se dá vhodně kombinovat. Žáci mají například před sebou text v učebnici a zobrazené fotografie v MIUč+ vztahující se k danému cvičení.

Práce s MIUč+ bude pro žáky i vyučující jistě vítaným zpestřením. Určitě by neměla plně nahrazovat tištěnou učebnici, neboť práce s ní je pro žáky stále významná. Učí se orientovat v knize, listovat v ní, vyhledávat informace, vracet se k důležitým pasážím apod.

Cvičení v MIUč+ mohou žáci plnit opakovaně a mohou tak oni i vyučující sledovat, zda a jak se zvyšuje jejich úspěšnost a v jaké etapě osvojení učiva se již nacházejí.

Po kliknutí na cvičení se zobrazí jeho interaktivní verze i s řešením.

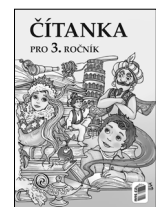

Kliknutím na ikonky se zobrazí:

- interaktivní cvičení
- mezipředmětové vazby
- fotoalba
- zajímavosti
- audia

Čítanka pro 3. ročník (Čít)

Čítanka si klade za cíl rozvíjet u žáků čtení s porozuměním. Obsahově je členěna stejně jako učebnice *Já a můj svět 3* (prvouka). Navíc je zařazena kapitola s pohádkami. Důraz je kladen na práci s texty (především úkoly na čtení s porozuměním). Nechybí dramatické scénky, práce ve skupinách a další úkoly. V dolní části každé stránky jsou zařazena klíčová slova v anglickém jazyce.

MIUč+ Čítanka pro 3. ročník

Multimediální interaktivní učebnice *Čítanka 3* obsahuje interaktivní verzi tištěné Čítanky 3. Součástí MIUč+ jsou interaktivní cvičení, mezipředmětové vazby (zejména na učebnici prvouky), fotografie, videa, internetové odkazy a vybraná anglická klíčová slova namluvená rodilým mluvčím.

OŘÍŠEK
Hana Doskočilová

Veverka si šla sehnat něco dobrého na zub a našla oříšek. Oříšek však nebyl ledajaký. Měl kulatou díрку a mluvil. Když si ho rezavá veverka nesla domů na vysoký smrk, řekl jí tenkým hláskem: „Ineď mě nerozlouskni, počkej chvíli! Já ještě ve skořápce rostu.“

„Počkám, co bych nepočkala,“ souhlasila veverka. „Vždyť je neděle, svítí sluníčko, je šťastný den... a oříšky jsou stejně lepší velké než malé.“

A čekala. V oříšku to v jednom kuse chrupalo a chroustalo, až to veverce nedálo a zeptala se: „Oříšku, už jsi mi vyrostl?“ Ale oříšek odpovídal: „Ještě ne. Ještě mi kousek chybí.“ A tak se oříšek vymloval a vymloval, až bylo poledne dávno pryč. To však už veverce došla trpělivost, přestala se ptát a milý oříšek rozlouskla.

No ne. Co má tohle znamenat? Po jádru ani stopy a ve skořápce se jako v kolibce spokojeně protahuje červená pupínka. Uličnický mžourá a hláskem tenkým jako vlasek povídá udívené veverce: „Máš rida lískové oříšky? Já moc. Zvlášť takhle v neděli, když svítí sluníčko a vůbec je takový šťastný den...“

(Povídka pro děti, pro mámy a pro táty; ilustrace Gabriel Fréček, upraveno)

1. Vyprávějte příběh jako Stařena: 1 žák – 1 věta.
2. Vyhledej a přečti, kdo to v oříšku mluvil.
3. Jaké druhy ořechů znáš? Namaluj si některé.

(18) veverka - squirrel [skvirál]

PODZIM
Jih Žáček

Na obloze tise čtu si: na jih odletají husy.
Na zahradě za úvozem jablůčka už zvoní o zem. V polích podzim hospodáři, k večeru si mlhu vaří.

(Léto a podzim)

1. Vyber a přečti verše, které nám říkají, co se děje na podzim.
2. Které ovoce se sklízí na podzim?

UŠATÉ ZELÍ
Věra Provančková

Propána!
Ušaté zeli!
To jsme ještě neviděli!
„Ty ušáku – tys nám dal!
Kdepak ses to schovával?
My myslíme – na mou duši,
že má tohle zeli uši!“
„Špatně zavřenými vrátky
skočil jsem k vám do zahrádky.“

K zeličku jsem se hned měl,
pro ně na strach zapomněl.
Zoubky samy chroupaly,
jen uši mi koutaly.“

(Hleďte se! Ilustrovala Olga Francová)

1. Vypíš slova, která se rýmují, např. zeli – neviděli.
2. Říkej, která další zelenina se sklízí na podzim.
3. Zkus vysvětlit, kdo je to ušák.

(19) zeli - cabbage [kabidž]

Kliknutím na ikonky se zobrazí:

- interaktivní cvičení
- mezipředmětové vazby
- fotoalba
- videa
- webové odkazy
- anglická slovíčka

Čítanka pro 3. ročník vhodná i pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (ČítSVP)

Verze vhodná i pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami obsahuje vše co *Čítanka 3*, ale navíc je zvětšena na formát A4 a je doplněna o prvky usnadňující žákům čtení a porozumění textu. Žáci se SVP tak budou moci pracovat se stejnou učebnicí jako jejich spolužáci, což usnadní jejich inkluzi v běžné třídě.

Na jednotlivých stránkách jsou v barevných bočních pruzích a v dolní části stránek přidány další úkoly, které je možné využívat pro nápravu některých individuálních specifických obtíží.

Úkoly se zaměřují zejména na: rozvoj čtenářských dovedností, zlepšení verbálního projevu a obratnosti ve vyjadřování, zpevnění percepce sluchové a zrakové, jistotu v pravolevé a prostorové orientaci, rozšíření znalostí, posílení logického myšlení a paměti.

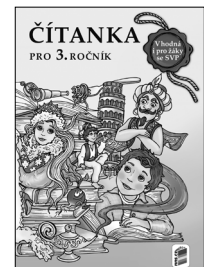
Učebnice má mnohostranné využití. Práce v ní se doporučuje všem žákům pro rozvíjení jejich čtenářských dovedností. Čítanku mohou používat i vyučující 3. ročníků, kteří mají ve svých třídách žáky se specifickou poruchou učení, především s obtížemi ve čtení bez výrazných kognitivních deficitů; rodiče a vyučující žáků 3. ročníků, kteří chtějí s dětmi stimulačně pracovat.

Multimediální interaktivní verzi Čítanky pro 3. ročník vhodně i pro žáky se SVP připravujeme.

Metodický průvodce Čítankou 2 a 3 (MPČít)

Metodický průvodce je příručka pro vyučující obsahující metodické návody a doporučení, jak vhodně pracovat s texty v čítankách a jak správně rozvíjet a upevňovat čtenářskou gramotnost žáků. Obsahuje přehledy učiva s orientačními harmonogramy, přehledy očekávaných výstupů, klíčových kompetencí, průřezových témat a mezipředmětových vazeb. Přináší také náměty k analýze jednotlivých textů, s nimiž mohou vyučující pracovat.

Metodický průvodce Čítankou 2 a 3 připravujeme.

II. CHARAKTERISTIKA A CÍLE PŘEDMĚTU, KLÍČOVÉ KOMPETENCE

1. CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace zaujímá v RVP ve výchovně-vzdělávacím procesu stěžejní postavení.

Jedním ze vzdělávacích oborů, ve kterém se tato oblast realizuje, je český jazyk a literatura.

Dovednosti získané v oboru český jazyk a literatura jsou potřebné nejen pro kvalitní jazykové vzdělání, ale jsou důležité i pro úspěšné osvojování poznatků v dalších oblastech vzdělávání.

Obsah vzdělávacího oboru tvoří tři oblasti:

- jazyková výchova,
- literární výchova,
- komunikační a slohová výchova.

Tyto oblasti se vzájemně prolínají a mají komplexní charakter.

Nedílnou součástí celého oboru je výuka psaní.

V jazykové výchově žák získává vědomosti a dovednosti důležité k osvojování spisovného jazyka, učí se poznávat jeho další formy. Rozvoj znalostí a dovedností jej pak vede k jejich uplatňování při mluveném i psaném vyjadřování.

V literární výchově žák prostřednictvím četby poznává základní literární žánry, učí se postihovat umělecké záměry autora, formulovat vlastní názory o přečteném, rozlišuje literární fikci od skutečnosti, získává základní čtenářské návyky, dospívá postupně k poznatkům a prožitkům, které mohou pozitivně ovlivnit jeho postoje a obohacují jeho duševní život.

V komunikační a slohové výchově se žák učí vnímat a rozumět různým jazykovým sdělením, číst a psát s porozuměním, kultivovaně mluvit a přiměřeně se písemně vyjadřovat, rozhodovat se na základě slyšeného nebo přečteného textu, orientovat se v něm, analyzovat jej, posoudit jeho obsah.

2. VÝCHOVNĚ-VZDĚLÁVACÍ CÍLE

1. Vytváření vztahu k mateřskému jazyku:

- jako prostředku k samostatnému získávání a předávání informací,
- jako prostředku k vyjádření potřeb a prožitků a ke sdělování názorů,
- jako prostředku k zvládnutí pravidel mezilidské komunikace,
- jako prostředku k získávání sebedůvěry při vystupování na veřejnosti a ke kultivovanému projevu,
- jako prostředku k individuálnímu prožívání slovesného uměleckého díla, ke sdílení čtenářských zážitků, k rozvíjení pozitivního vztahu k literatuře, k rozvíjení emocionálního a estetického vnímání,
- jako zdroje pro rozvoj osobního i kulturního bohatství.

2. Vytváření schopnosti:

- jasně, srozumitelně a přehledně se vyjadřovat ústně i písemně,
 - komunikovat přiměřeně s okolním světem,
 - využívat vlastní tvořivosti a fantazie.
-

3. VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE PRO ROZVOJ KOMPETENCÍ ŽÁKŮ, KLÍČOVÉ KOMPETENCE ŽÁKŮ

Kompetence k učení

Žák:

- užívá různé postupy k řešení úkolů,
- vyhledává informace v textu nebo v jiných zdrojích, třídí je a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v další práci i v praktickém životě,
- pracuje samostatně podle svých aktuálních možností,
- hodnotí svou práci jednoduchými formami,
- dovede najít a opravit vlastní chyby,
- zhodnocuje výsledky svého učení a své vlastní práce, odhaluje případné neúspěchy,

II. CHARAKTERISTIKA A CÍLE PŘEDMĚTU, KLÍČOVÉ KOMPETENCE

- propojuje informace z různých vzdělávacích oblastí do vyšších celků,
- uvědomí si to, co sám dokáže vyřešit, i to, jak dokáže předat své vědomosti druhým, má pozitivní vztah k učení,
- podle svých možností, schopností a dovedností se zapojuje do soutěží a her různého zaměření.

Kompetence k řešení problémů

Žák:

- učí se uvědomovat si problémové situace, přemýšlí o příčinách a způsobech řešení,
- vyhledává informace, které by napomohly k řešení problému (vyhledávání v textu, ...), k řešení problému využívá rovněž získané vědomosti a dovednosti,
- je motivován k objevování různých variant řešení,
- problémy se učí řešit v týmech (součást skupinové práce),
- ověřuje správnost řešení,
- učí se problémům předcházet,
- učí se zvládat problémy ve škole i mimo ni (např. výlety, exkurze, ...).

Kompetence komunikativní

Žák:

- porozumí jednoduchým písemným i ústním pokynům,
- formuluje a vyjadřuje své myšlenky, svůj názor v logickém sledu,
- učí se vyjadřovat výstižně, souvisle a kultivovaně, a to jak v ústním, tak v písemném projevu,
- učí se slušnému vyjadřování a dodržování primárních zásad společenského chování,
- učí se osvojovat si správné formy komunikace mezi spolužáky navzájem a mezi žáky a dospělými ve škole i mimo ni,
- naslouchá jiným, učí se tolerovat jejich názory a vhodně se zapojí do diskuse,
- učí se využívat informační a komunikační prostředky a technologie pro komunikaci,
- učí se pracovat s různými zdroji informací (texty, záznamy, obrazový materiál, běžně užívaná gesta apod.), je veden k jejich porozumění, třídění a tvořivému využití ke svému rozvoji i k rozšiřování slovní zásoby.

Kompetence sociální a personální

Žák:

- je podněcován k potřebě být zapojen ve skupině,
- spolupracuje ve skupině, aktivně se podílí na práci v ní,
- podílí se na vytváření pravidel týmové práce, na utváření příjemné atmosféry v týmu,
- přispívá k diskusi ve třídě či ve skupině,
- respektuje dohodnutá pravidla chování a spolupráce,
- učí se požádat o pomoc a také ji poskytnout,
- ovládá a řídí své chování a jednání,
- učí se efektivní spolupráci se spolužáky při řešení daného úkolu/problému,
- osvojování jazyka vnímá jako prostředek k získávání a předávání informací, k vyjádření potřeb, prožitků, ...

Kompetence občanské

Žák:

- učí se respektovat názory dospělých lidí i spolužáků a je ochoten se z nich poučit,
- rozlišuje vhodné a nevhodné formy chování,
- uvědomuje si pravidla soužití v kolektivu,
- má povědomí o vlastních právech a povinnostech ve škole i mimo ni,
- seznamuje se s možnostmi ochrany životního prostředí, chápe základní ekologické souvislosti a požadavky na kvalitní životní prostředí,
- zapojuje se do kulturního dění a sportovních aktivit.

Kompetence pracovní

Žák:

- pracuje s různými pomůckami, zvládá jejich přípravu, manipulaci s nimi a úklid,
- učí se bezpečně užívat materiály, nástroje, vybavení, psací potřeby, ...
- dbá na plnění svých závazků a povinností,
- dodržuje hygienická pravidla při psaní a čtení,
- odpovídá za svou činnost s ohledem na ochranu životního prostředí.

III. UČIVO A OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

Učivo	Směřuje k očekávaným výstupům žáka
<p>1. Opakování Věta, slovo slabika, hláska Abeceda Psaní <i>u/ú/ů</i> Psaní <i>y/ý</i> po tvrdých suhláskách Psaní <i>i/í</i> po měkkých suhláskách Slova se skupinami <i>dě,</i> <i>tě, ně, bě, pě, vě, mě</i> Psaní souhlásek uvnitř a na konci slov</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti; • ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti; • ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost; • ČJL-3-1-05 v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči; • ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním; • ČJL-3-2-01 rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky; • ČJL-3-2-08 odůvodňuje a píše správně: <i>i/y</i> po tvrdých a měkkých souhláskách; <i>dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě</i> – mimo morfologický šev.
<p>Slohová cvičení – vyprávění Slohová cvičení – pozdrav, představení se Slohová cvičení – popis</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti; • ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti; • ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost; • ČJL-3-1-05 v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči; • ČJL-3-1-07 na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev; • ČJL-3-1-11 seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh; • EV-3-1-01 osvojí si oslovování křestními jmény, používání vhodných forem pozdravu, naslouchání, dodržování jednoduchých komunikačních pravidel ve třídě, poděkování, omluvu, přiměřenou gestikulaci; • EV-3-1-03 osvojí si základní vědomosti a dovednosti pro vytvoření sebeúcty a úcty k druhým.
<p>2. Nauka o slově Slovo a skutečnost, význam slov Slova protikladná Slova souznačná Slova nadřazená, podřazená, souřadná Slova mnohoznačná Slova citově zabarvená Slova příbuzná Nauka o slově – opakování</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti; • ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti; • ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním; • ČJL-3-2-02 porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná.
<p>Slohová cvičení – dokončení příběhu Slohová cvičení – příprava na vycházku</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti; • ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost; • ČJL-3-1-05 v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči; • ČJL-3-1-07 na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev; • ČJL-3-1-11 seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh; • EV-3-1-05 vyjadřuje city v jednoduchých situacích; • EV-3-1-07 reflektuje situaci druhých a adekvátně poskytuje pomoc.

Průřezová témata	Metody a formy práce
<p><i>Osobnostní rozvoj</i> – rozvoj schopnosti poznávat – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozhovor • vyprávění • didaktické hry • manipulační činnosti (kartičky s písmeny, se slovy) • pamětné osvojení básně • vyhledávací cvičení
<p><i>Sociální rozvoj</i> – poznávání lidí – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě – mezilidské vztahy – péče o dobré vztahy, chování podporující dobré vztahy – komunikace – komunikace v různých situacích</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozhovor • vyprávění • tvořivá práce • skupinová práce • myšlenková mapa („prázdniny“)
<p><i>Osobnostní rozvoj</i> – rozvoj schopnosti poznávat – cvičení pozornosti a soustředění, cvičení dovednosti zapamatování</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozhovor • vyprávění • didaktické hry • manipulační činnosti (kartičky se slovy) • skupinová práce • tvořivá práce • projekt – podzim
<p><i>Sociální rozvoj</i> – mezilidské vztahy – péče o dobré vztahy, podpora, pomoc – komunikace – komunikace v různých situacích</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozhovor • vyprávění • vycházka

Učivo	Směřuje k očekávaným výstupům žáka
3. Hláskosloví a výslovnost Stavba slova Slovní přízvuk	<ul style="list-style-type: none"> • ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti; • ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti; • ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost; • ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním; • ČJL-3-2-01 rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky; • ČJL-3-2-08 odůvodňuje a píše správně: <i>i/y</i> po tvrdých a měkkých souhláskách; <i>dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě</i> – mimo morfologický šev.
4. Psaní <i>i, í / y, ý</i> uvnitř slov po <i>B, L, M</i> Obojetné souhlásky Vyjmenovaná slova po <i>B</i> Vyjmenovaná slova po <i>L</i> Vyjmenovaná slova po <i>M</i> Vyjmenovaná slova po <i>B, L, M</i> – opakování	<ul style="list-style-type: none"> • ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti; • ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti; • ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost; • ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním; • ČJL-3-2-08 odůvodňuje a píše správně: <i>i/y</i> po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech.
Slohová cvičení – rozvoj fantazie	<ul style="list-style-type: none"> • ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti; • ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti; • ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost; • ČJL-3-1-05 v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči; • ČJL-3-1-07 na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev.
5. Tvarosloví – slovní druhy Podstatná jména Přídavná jména Zájmena Číslovky Slovesa Příslovce Předložky Spojky Částice Citoslovce	<ul style="list-style-type: none"> • ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti; • ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti; • ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost; • ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním; • ČJL-3-2-04 rozlišuje slovní druhy v základním tvaru; • ČJL-3-2-05 užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves; • ČJL-3-2-08 odůvodňuje a píše správně: <i>i/y</i> po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; <i>dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě</i> – mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování.

Průřezová témata	Metody a formy práce
<p><i>Osobnostní rozvoj</i> – rozvoj schopnosti poznávat – cvičení smyslového vnímání</p>	<ul style="list-style-type: none"> • didaktické hry • pamětné osvojení básně • skupinová práce
<p><i>Osobnostní rozvoj</i> – rozvoj schopnosti poznávat – cvičení dovedností zapamatování, dovednosti pro učení <i>Etická výchova</i> – péče o neslyšící, vzájemné porozumění</p>	<ul style="list-style-type: none"> • didaktické hry • manipulační činnosti (kartičky se slovy) • skupinová práce • pamětné osvojení básně • dramatizace
<p><i>Osobnostní rozvoj</i> – kreativita <i>Sociální rozvoj</i> – poznávání lidí – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozvoj fantazie – dokončení příběhu
<p><i>Osobnostní rozvoj</i> – rozvoj schopnosti poznávat – cvičení dovedností zapamatování, dovednosti pro učení <i>Sociální rozvoj</i> – poznávání lidí – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě, chyby při poznávání lidí <i>Morální rozvoj</i> – řešení problémů a rozhodovací dovednosti – problémy v mezilidských vztazích</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozhovor • vyprávění • didaktické hry • manipulační činnosti (kartičky s názvy a čísla slovních druhů, s obrázky) • skupinová práce • tvořivá práce • práce s mapou • dramatizace

Učivo	Směřuje k očekávaným výstupům žáka
Slohová cvičení – telefonický rozhovor	<ul style="list-style-type: none"> • ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti; • ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti; • ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost; • ČJL-3-1-05 v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči; • ČJL-3-1-07 na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev; • EV-3-1-01 osvojí si oslovování křestními jmény, používání vhodných forem pozdravu, naslouchání, dodržování jednoduchých komunikačních pravidel ve třídě, poděkování, omluvu, přiměřenou gestikulaci.
6. Tvarosloví – podstatná jména Podstatná jména – rod Podstatná jména – číslo Podstatná jména – pád Podstatná jména – opakování	<ul style="list-style-type: none"> • ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti; • ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti; • ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost; • ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním; • ČJL-3-2-04 rozlišuje slovní druhy v základním tvaru; • ČJL-3-2-05 užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen; • ČJL-3-2-08 odůvodňuje a píše správně: <i>i/y</i> po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech.
Slohová cvičení – můj psí kamarád	<ul style="list-style-type: none"> • ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti; • ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti; • ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost; • ČJL-3-1-05 v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči; • ČJL-3-1-07 na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev; • ČJL-3-1-11 seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh; • EV-3-1-03 osvojí si základní vědomosti a dovednosti pro vytvoření sebeúcty a úcty k druhým; • EV-3-1-04 zvládá prosociální chování: pomoc v běžných školních situacích, dělení se, vyjádření soucitu, zájem o spolužáky; • EV-3-1-07 reflektuje situaci druhých a adekvátně poskytuje pomoc.
7. Psaní <i>i, í / y, ý</i> uvnitř slov po <i>P, S, V, Z</i> Vyjmenovaná slova po <i>P</i> Vyjmenovaná slova po <i>S</i> Vyjmenovaná slova po <i>V</i> Vyjmenovaná slova po <i>Z</i> Vyjmenovaná slova po <i>P, S, V, Z</i> – opakování	<ul style="list-style-type: none"> • ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti; • ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti; • ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost; • ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním; • ČJL-3-2-08 odůvodňuje a píše správně: <i>i/y</i> po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech.

Průřezová témata	Metody a formy práce
<p><i>Sociální rozvoj</i> – mezilidské vztahy – péče o dobré vztahy, chování podporující dobré vztahy – komunikace – komunikace v různých situacích</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozhovor • práce ve dvojicích • dramatizace
<p><i>Osobnostní rozvoj</i> – rozvoj schopnosti poznávat – cvičení smyslového vnímání, cvičení dovedností zapamatování, dovednosti pro učení – sebepoznání a sebepojetí – já jako zdroj informací o sobě, druhí jako zdroj informací o mně, moje vztahy k druhým lidem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozhovor • didaktické hry
<p><i>Sociální rozvoj</i> – poznávání lidí – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě, rozvoj pozornosti vůči odlišnostem – mezilidské vztahy – péče o dobré vztahy, chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc – komunikace – cvičení pozorování a empatického aktivního naslouchání <i>Morální rozvoj</i> – hodnoty, postoje, praktická etika – pomáhající a prosociální chování</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozhovor • práce ve dvojicích • dramatizace • projekt – zvyky a obyčeje
<p><i>Osobnostní rozvoj</i> – rozvoj schopnosti poznávat – cvičení dovedností zapamatování, dovednosti pro učení <i>Sociální rozvoj</i> – poznávání lidí – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě <i>Morální rozvoj</i> – hodnoty, postoje, praktická etika – analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot jejich projevů v chování lidí</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozhovor • práce ve dvojicích • didaktické hry • tvořivá práce

Učivo	Směřuje k očekávaným výstupům žáka
Slohová cvičení – svátky a obyčeje Slohová cvičení – pozvánka Slohová cvičení – pořadí vět v příběhu	<ul style="list-style-type: none"> • ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti; • ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti; • ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost; • ČJL-3-1-05 v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči; • ČJL-3-1-07 na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev; • ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním; • ČJL-3-1-10 píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení; • ČJL-3-2-08 odůvodňuje a píše správně: <i>i/y</i> po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; • EV-3-1-01 osvojí si oslovování křestními jmény, používání vhodných forem pozdravu, naslouchání, dodržování jednoduchých komunikačních pravidel ve třídě, poděkování, omluvu, přiměřenou gestikulaci; • EV-3-1-04 zvládá prosociální chování: pomoc v běžných školních situacích, dělení se, vyjádření soucitu, zájem o spolužáky.
8. Tvarosloví – slovesa Slovesa – číslo Slovesa – osoba Slovesa – čas Slovesa – infinitiv Zvratná slovesa Časování sloves Slovesa – opakování	<ul style="list-style-type: none"> • ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti; • ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti; • ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost; • ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním; • ČJL-3-2-04 rozlišuje slovní druhy v základním tvaru; • ČJL-3-2-05 užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary sloves; • ČJL-3-2-08 odůvodňuje a píše správně: <i>i/y</i> po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; • EV-3-1-07 reflektuje situaci druhých a adekvátně poskytuje pomoc.
Slohová cvičení – vyprávění podle osnovy	<ul style="list-style-type: none"> • ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti; • ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost; • ČJL-3-1-05 v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči; • ČJL-3-1-07 na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev; • ČJL-3-1-11 seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh.
9. Věta jednoduchá a souvětí Stavba věty jednoduché Základní skladební dvojice Souvětí Spojování vět do souvětí	<ul style="list-style-type: none"> • ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti; • ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti; • ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost; • ČJL-3-1-05 v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči; • ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním; • ČJL-3-2-06 spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy; • ČJL-3-2-08 odůvodňuje a píše správně: <i>i/y</i> po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech.

Průřezová témata	Metody a formy práce
<p><i>Sociální rozvoj</i> – komunikace – komunikace v různých situacích</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vyprávění • tvořivá práce • návštěva výstavy • projekt – zvyky a obyčeje
<p><i>Osobnostní rozvoj</i> – rozvoj schopnosti poznávat – cvičení dovedností zapamatování, dovednosti pro učení</p> <ul style="list-style-type: none"> – sebepoznání a sebepojetí – já jako zdroj informací o sobě, druhí jako zdroj informací o mně, moje vztahy k druhým lidem – seberegulace a sebeorganizace – organizace vlastního času, plánování učení – psychohygiena – dobrá organizace času <p><i>Sociální rozvoj</i> – poznávání lidí – rozvoj pozornosti vůči odlišnostem</p> <ul style="list-style-type: none"> – mezilidské vztahy – péče o dobré vztahy, chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc 	<ul style="list-style-type: none"> • vyprávění • tvořivá práce • myšlenková mapa („pomáháme“)
<p><i>Sociální rozvoj</i> – mezilidské vztahy – péče o dobré vztahy</p> <ul style="list-style-type: none"> – komunikace – dovednosti pro sdělování verbální i neverbální – kooperace a kompetice – rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci 	<ul style="list-style-type: none"> • vyprávění • práce ve skupinách • dramatizace • beseda • projekt 2 – Pohádky
<p><i>Osobnostní rozvoj</i> – rozvoj schopnosti poznávat – cvičení dovedností zapamatování, dovednosti pro učení</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vyprávění • práce ve dvojicích • didaktické hry • tvořivá práce

Učivo	Směřuje k očekávaným výstupům žáka
Slohová cvičení – krátký pozdrav, adresa	<ul style="list-style-type: none"> • ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti; • ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti; • ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost; • ČJL-3-1-05 v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči; • ČJL-3-1-07 na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev; • ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním; • ČJL-3-1-10 píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení.
10. Závěrečné opakování	<ul style="list-style-type: none"> • ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti; • ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti; • ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost; • ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním; • ČJL-3-2-01 rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky; • ČJL-3-2-08 odůvodňuje a píše správně: <i>i/y</i> po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech.

Průřezová témata	Metody a formy práce
<p><i>Sociální rozvoj</i> – komunikace – komunikace v různých situacích – mezilidské vztahy – péče o dobré vztahy, chování podporující dobré vztahy</p> <p><i>Morální rozvoj</i> – hodnoty, postoje, praktická etika – pomáhající a prosociální chování</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vyprávění • práce ve dvojicích • tvořivá práce
<p><i>Osobnostní rozvoj</i> – rozvoj schopnosti poznávat – cvičení dovedností zapamatování, dovednosti pro učení – seberegulace a sebeorganizace – organizace vlastního času</p>	<ul style="list-style-type: none"> • didaktické hry

IV. ČASOVÝ PLÁN ROZDĚLENÍ UČIVA

ORIENTAČNÍ NÁVRH ROZDĚLENÍ UČIVA – 1. POLOLETÍ

	Učivo	Týden	Učebnice	PS1	Pís1	HVS	PVS	
ZÁŘÍ	Opakování 1. Věta, slovo, slabika, hláska; 2. Abeceda; 3. Psaní <i>u/ú/ů</i> ; 4. Psaní <i>y/ý</i> po tvrdých souhláskách, psaní <i>i/í</i> po měkkých souhláskách; 5. Slova se skupinami <i>dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě</i> ; 6. Psaní souhlásek uvnitř a na konci slov Slohová cvičení: • vyprávění • pozdrav, představení se	1.	s. 4–6	s. 2–3	s. 1–2			
		2.	s. 7–9	s. 4–5	s. 3–4			
		3.	s. 10–14	s. 6–9	s. 5–6			
		4.	s. 15–17	s. 10–12	s. 7–8			
			s. 6 s. 12					
ŘÍJEN	6. Psaní souhlásek uprostřed a na konci slov Nauka o slově 1. Slovo a skutečnost, význam slov; 2. Slova protikladná; 3. Slova souznačná; 4. Slova nadřazená, podřazená, souřadná; 5. Slova mnohoznačná; 6. Slova citově zabarvená; 7. Slova příbuzná; 8. Nauka o slově – opakování Hláskosloví a výslovnost 1. Stavba slova; 2. Slovní přízvuk Slohová cvičení: • popis • dokončení příběhu • příprava na vycházku	1.	s. 18–21	s. 13–14	s. 9–10			
		2.	s. 22–24	s. 15–17	s. 11–12			
		3.	s. 25–27	s. 18–20	s. 13			
		4.	s. 28–29	s. 21–22	s. 14			
			s. 20 s. 25 s. 27					
LISTOPAD	Psaní <i>i, í / y, ý</i> uvnitř slov po <i>B, L, M</i> 1. Obojetné souhlásky 2. Vyjmenovaná slova po <i>B</i> Slohová cvičení: • rozvoj fantazie	1.	s. 30–31	s. 23	s. 15	s. 2		
		2.	s. 32–33	s. 24	s. 16–17	s. 3	s. 2	
		3.	s. 34–36	s. 25–27	s. 18–19	s. 3–6	s. 3	
		4.	s. 37–39	s. 27–28	s. 20	s. 7–10	s. 4	
			s. 39					
PROSINEC	Psaní <i>i, í / y, ý</i> uvnitř slov po <i>B, L, M</i> 3. Vyjmenovaná slova po <i>L</i> Slohová cvičení: • nejsou zařazena, tematicky můžeme zařadit tvoření či psaní vánočních přání	1.	s. 40–41	s. 29–30	s. 21–22	s. 11–12	s. 5	
		2.	s. 42–43	s. 31–32	s. 23–24	s. 13–14	s. 6	
		3.	s. 44–45	s. 33–34	s. 25–26	s. 15–18	s. 7	
		4.	vánoční prázdniny					
LEDEN	Psaní <i>i, í / y, ý</i> uvnitř slov po <i>B, L, M</i> 4. Vyjmenovaná slova po <i>M</i> 5. Vyjmenovaná slova po <i>B, L, M</i> – opakování Slohová cvičení: • nejsou zařazena, tematicky se vracíme k Vánocům v rodině	1.	s. 46–47	s. 35	s. 27	s. 19–20	s. 8	
		2.	s. 48–49	s. 36–37	s. 28–29	s. 21–22	s. 9	
		3.	s. 50–51	s. 38–39	s. 30–31	s. 23–24	s. 10	
		4.	s. 52–53	s. 40–41	s. 32	s. 25–26	s. 11–13	

ORIENTAČNÍ NÁVRH ROZDĚLENÍ UČIVA – 2. POLOLETÍ

	Učivo	Týden	Učebnice	PS2	Pís2	HVS	PVS	PSD
ÚNOR	Tvarosloví – slovní druhy	1.	s. 54–57	s. 2–5	s. 1–3			s. 2–6
		2.	s. 58–62	s. 6–9	s. 4–5			s. 7–20
		3.	s. 63–67	s. 10–13	s. 6–7			s. 21–30
		4.	jarní prázdniny					
	Slohová cvičení: • telefonický rozhovor		s. 67					
BŘEZEN	Tvarosloví – podstatná jména Psaní <i>i, í / y, ý</i> uvnitř slov po <i>P, S, V, Z</i> 1. Vyjmenovaná slova po <i>P</i>	1.	s. 68–71	s. 14–16	s. 8–9		s. 14	s. 2–6
		2.	s. 72–74	s. 17	s. 10–11	s. 27–28	s. 14	
		3.	s. 75–77	s. 18–20	s. 12–13	s. 29–31	s. 15	
		4.	s. 78–79	s. 20	s. 14	s. 32–35	s. 16	
	Slohová cvičení: • můj psí kamarád • svátky a obyčej		s. 72 s. 79					
DUBEN	Psaní <i>i, í / y, ý</i> uvnitř slov po <i>P, S, V, Z</i> 2. Vyjmenovaná slova po <i>S</i> 3. Vyjmenovaná slova po <i>V</i>	1.	s. 80–82	s. 20–21	s. 15	s. 36–38	s. 17–18	
		2.	s. 83–85	s. 22–23	s. 16–17	s. 39–44	s. 19–22	
		3.	s. 86–88	s. 24–25	s. 18–19	s. 45–47	s. 23–24	
		4.	s. 89–92	s. 26–28	s. 20	s. 48–51	s. 25	
	Slohová cvičení: • pozvánka		s. 92					
KVĚTEN	Psaní <i>i, í / y, ý</i> uvnitř slov po <i>P, S, V, Z</i> 4. Vyjmenovaná slova po <i>Z</i> 5. Vyjmenovaná slova po <i>P, S, V, Z</i> – opakování Tvarosloví – slovesa	1.	s. 93–94	s. 29	s. 21	s. 52–54	s. 26–27	
		2.	s. 95–97	s. 30–32	s. 22–23	s. 55–57	s. 28–32	
		3.	s. 98–101	s. 33–35	s. 24–25			s. 17–18
		4.	s. 102–105	s. 36–37	s. 26			s. 19–20
	Slohová cvičení: • pořadí vět v příběhu • vyprávění podle osnovy		s. 96 s. 105	s. 31 s. 37				
ČERVEN	Věta jednoduchá a souvětí 1. Stavba věty jednoduché 2. Základní skladební dvojice 3. Souvětí 4. Spojování vět do souvětí Závěrečné opakování	1.	s. 106–107	s. 38–39	s. 27			
		2.	s. 108–109	s. 39–40	s. 28–29			
		3.	s. 110–112	s. 41	s. 30–31			
		4.	opakování		s. 32			
	Slohová cvičení: • krátký pozdrav, adresa		s. 110					

V. METODICKÉ POZNÁMKY K UČEBNICI ČJ 3

1. OPAKOVÁNÍ (učebnice, str. 4–20)

Cílem učiva první kapitoly je postupné zopakování a upevnění znalostí ze 2. ročníku, a to především rozlišování slabik ve slovech, dělení slov na slabiky, určování druhů vět podle postoje mluvčího, zopakování a upevnění učiva o abecedním řazení písmen včetně poznatku, že toto řazení nelze libovolně měnit, zdůvodnění psaní *ú/ů* na začátku, uprostřed a na konci slova, výčet a pamětné ovládnutí měkkých souhlásek a psaní *i/í* po *ž, š, č, ř, c, j, d, t, ň* a tvrdých souhlásek a psaní *y/ý* po *h, ch, k, r, d, t, n*, ovládnutí správné výslovnosti a psaní skupin *dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě*, odůvodnění a psaní správné souhlásky uvnitř a na konci slov.

Ve slohové části této kapitoly se žáci seznamují s vyprávěním a popisem, umí pozdravit a představit se. Důraz je kladen na rozvoj komunikačních dovedností a slovní zásoby a aktivní, uvědomělou práci s textem.

UČIVO A DÍLČÍ VÝSTUPY ŽÁKA

Jazyková výchova

- hláska/písmeno, slabika, slovo, věta
- hlásková analýza a syntéza slov (počet slabik ve slově)
- věta (skládá se ze slov, mezery mezi slovy, určování počtu slov ve větě)
- rozlišení vět podle postoje mluvčího; psaní správného interpunkčního znaménka za větou
- vlastní jména
- abecední řazení písmen a jeho pamětné ovládnutí
- využití znalosti abecedy při tvoření souborů abecedně řazených slov; řazení slov podle prvního písmene ve slově, složitější abecední řazení (podle druhého/třetího písmene ve slově)
- pravidla pro psaní *ú/ů* v běžných slovech, nikoliv ve slovech s předponami (např. *neúplný*) nebo ve slovech složených (např. *pravoúhlý*)
- uvědomělé psaní *y/ý* ve skupinách *hy, chy, ky, ry, dy, ty, ny* s hlasitým odůvodněním, doplňování *y/ý* ve slovech
- uvědomělé psaní *i/í* ve skupinách *ži, ši, či, ři, ci, ji, di, ti, ni* s hlasitým odůvodněním, doplňování *i/í* ve slovech
- párové souhlásky *B – P, D – T, Ď – Ť, V – F, S – Z, Š – Ž, H – CH* uprostřed a na konci slova a jejich písemná podoba s hlasitým odůvodněním
- pamětné ovládnutí často frekventovaných slov bez odůvodňování (vybraná slova, některé spojky a předložky)

Žák:

- uvědomuje si pojmy „věta, slovo, slabika, hláska/písmeno“
- rozliší hlásky podle jejich druhu; graficky zaznamená stavbu slova
- rozděljuje slova na slabiky, určí počet slabik
- rozlišuje slova jednoslabičná a víceslabičná
- spočítá slova ve větě
- rozliší věty podle postoje mluvčího
- zdůvodňuje psaní znaménka za větou podle druhu věty
- uvědomuje si pravopis vlastních jmen
- dokáže odříkat celou abecedu
- řadí slova abecedně podle prvního písmene a ví, jak se řadí slova, která začínají stejným písmenem
- užívá aktivně pravidla pro psaní *ú/ů* v běžných slovech
- odůvodňuje a píše souhlásky uvnitř a na konci slov

Komunikační a slohová výchova

- prohlubování komunikačních dovedností (slovní vyjádření prožitku, popis osob, zvířat a prožitých událostí)
- rozvíjení slovní zásoby
- porozumění textu (řazení vět v časové posloupnosti)
- konfrontace textu / mluveného projevu s obrázkem
- pestrost jazykového projevu s bohatým využitím přísudků, přívlastků
- zařazení přirovnání do popisu
- oslovení, pozdrav

Žák:

- seznámí se se základy vyprávění a popisu
- dokáže říct několik vět o tom, co zažil
- rozumí, která slova se k danému tématu hodí, která nikoliv, a sám některá vytvoří
- rozumí řazení děje, událostí v časové posloupnosti, v jednoduchých případech věty seřadí
- několika větami zkouší popsat zvíře; umí popsat místo, kde bydlí; popíše obrázek
- ví, jaké vhodné oslovení a pozdrav užít v základních situacích běžného života

Čtení a literární výchova

- vázané čtení se správnou intonací na konci vět
- správná výslovnost
- porozumění jednoduchému čtenému textu
- čtení básně a přednes básně z paměti
- knihy: Miloš Macourek: *Mach a Šebestová*, Aino Perviková: *Arnella, dcera piráta*; básně: Ludvík Středa: *Těžké počítání*, Jindřich Balík: *Medvědí rodinka*, Alois Mikulka: *Žabky v dešti*

Žák:

- čte věty se správnou intonací, správně vyslovuje slova
- při čtení vnímá věty jako samostatné celky
- porozumí jednoduchému čtenému textu
- je schopen vyprávět krátký příběh, diskutovat o něm a odpovídat na otázky
- naučí se báseň nazpaměť a snaží se ji přednášet s dobrou výslovností a ve vhodném tempu

Psaní

- opakování základních hygienických návyků při psaní (správné sezení, úchop psacího náčiní)
- opakování všech tvarů malých a velkých psacích písmen
- propojení s gramatickým učivem (psaní *ú/ů*, spodoba hlásek, psaní *ti/ty*)
- přepis krátkého textu

Žák:

- uvědomuje si správné hygienické návyky při psaní
- zopakuje si všechny tvary psacích písmen
- užívá osvojené učivo při psaní
- přepíše věty či krátký text, práci si kontroluje, hodnotí

1. Věta, slovo, slabika, hláska**NÁMĚTY PRO PRÁCI S NĚKTERÝMI CVIČENÍMI**

Všechna cvičení postupně opakují základní učivo z 2. ročníku. Úkoly pod jednotlivými cvičeními učivo nejen rozvíjejí, ale také námětově navozují práci s dalšími cvičeními.

Na začátku školního roku žáky myšlenkově vracíme do prázdnin a zároveň je připravujeme na další práci během školního roku. K práci můžeme aktivně využívat také ilustrace, které texty doprovázejí.

Uč, str. 4, cv. 1

- Žáci napíšou na lístečky jména kamarádů ze třídy, se kterými se opět setkali po prázdninách, a seřadí je podle abecedy.

Uč, str. 4, cv. 2

- Na mapě ČR (Evropy) společně označte místa, kde žáci trávili prázdniny.
- náměty pro využití ilustrace – viz didaktická hra Dobře pozoruj

Uč, str. 4, cv. 3

- Žáci tvoří podobné věty a určují jejich druh.
- Vyučující říká klíčové věty ze známých pohádek. Žáci určují druh věty a pohádku, ze které věta pochází.
Např. *Proč máš tak velké oči?* (Červená karkulka) *Mám tě ráda jako sůl.* (Sůl nad zlato) *At předstoupí nový zahradník.* (Pyšná princezna) *Dej mi hrášku, povozím tě na ocásku.* (O Budulínkovi) *Píchně se a usne na sto let.* (Šípková Růženka) *Kdo mi to tu loupá perníček?* (O perníkové chaloupce) *Otevři nám svou světničku.* (O Smolíčkovi) *Kdyby tu tak byli moji mravenci.* (Zlatovláska) *Já jsem malej, ale šikovnej.* (Princezna ze mlejna) *Volejte „sláva“ a tři dny se radujte!* (Lotrando a Zubejda)

Uč, str. 4, cv. 4

- Cvičení lze doplnit hádankami k daným obrázkům:

<p><i>Rostou na pasece, modrají se v lese pod smrčky a doušky. Tomu, kdo je mlsá, zmodrá nos i pusa a zčernají zoubky.</i></p> <p style="text-align: right;">(borůvky)</p>	<p><i>Po lese se potulují, temná očka vykulují. U lesíčka mívá skrýš, utíká, když přijdeš blíž. Rád se pase na jeteli, pochutná si i na zelí.</i></p> <p style="text-align: right;">(zajíc)</p>	<p><i>Mám pěknou hlavičku, jen jednu nožičku, přebývám v lesíčku. (hřib) Má rezatý kožíšek, Stojí v lese krasavice v puntíčkovém kloboučku, má jen jednu nožičku.</i></p> <p style="text-align: right;">(muchomůrka)</p>	<p><i>V noci houká, létá tiše, ve dne zalézá do skrýše. (sova) Má rezatý kožíšek, ráda šplhá do výšek. Chcete se s ní kamarádit? Tak jí hodte oříšek.</i></p> <p style="text-align: right;">(veverka)</p>
--	---	--	---

(Jana Palanská: Hádanky v prvouce)

Uč, str. 5, cv. 5

- S žáky můžete vytvořit myšlenkovou mapu na téma „Chování v přírodě“ (viz práce s Projektem 1 Ekosystémy a ochrana životního prostředí, MPČJ3, str. 96).

Uč, str. 5, cv. 6

- Žáci si vyberou slovo a vytvoří s ním vlastní větu; spočítají slova ve větě.

Uč, str. 5, cv. 7

- Žáci hledají a vypisují slova z textu podle číselných zadání, např. 2. v. 4. s. (= druhá věta, čtvrté slovo) = *košík*, 3. v. 4. s. = *skočila*. Vypsaná slova mohou řadit podle abecedy, třídít podle slovních druhů (Pozor, vybírejte jen slova, u nichž je určen slovní druh jednoduchý!); k vypsáním slovům tvoří věty podobné těm, ve kterých se slova objevila; slova lze řadit také podle toho, v jakém pořadí se v textu objevila, a tím nám vytváří slovní osnovu, podle níž lze následně vyprávět přečtený text.
- Vzpomeňte si na další pokrmy připravené z lesních plodů.

SLOHOVÁ CVIČENÍ**Uč, str. 6, cv. 1 – vyprávění**

- rozvoj slovní zásoby – léto, prázdniny
- Řízený rozhovor – vyučující nebo sami žáci kladou otázky ostatním či přímo jednotlivým žákům, např. *Kde se ti nejvíce líbilo? Poznal/a jsi nějakého nového kamaráda / nějakou novou kamarádku?*
- Tvoření vět k obrázkům – dbáme na to, aby žáci tvořili krátké jednodušší věty a nepouštěli se do složitých souvětí, dáme jim čas na přípravu; možností je pracovat také ve dvojicích.
- Pantomima – „Co jsem dělal o prázdninách.“ – žák pantomimicky předvádí činnost, kterou o prázdninách dělal, ostatní se snaží činnost pojmenovat, např. plavání, opalování, jízda na kole, sběr lesních plodů, ...

Uč, str. 6, cv. 1a)

- Vyprávění podle připravené osnovy – opět se snažíme, aby věty žáků byly krátké a jednoduché. Ke každému bodu stačí jedna či dvě věty. Právě osnova pomůže žákům, aby tvořili krátké a smysluplné věty. Žáci si je mohou připravit písemně. Hodnotíme projev ústní, nikoli písemný.
- Výstava věcí – vzpomínek z prázdnin (kamínky, mušle, listy, vstupenky, jízdenky, pohlednice, turistické vizitky, známky, táborové deníky, fotografie, ...).

DALŠÍ NÁMĚTY PRO KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ CVIČENÍ

- Příběh: žáci vymýšlejí příběh na základě slov napsaných na tabuli. Slova jsou napsaná na kartách, aby se dala přesunovat (příklady slov: *přijel, odjel, přivítal, rozloučil se, popřál, předal*).
- Obměna: slova na karty pišeme náhodně, o to je pak příběh zajímavější, žáci mohou více zapojit svou fantazii (zadáme např. libovolné podstatné jméno, sloveso, přídavné jméno, nějaké příslovce, citoslovce apod. a tato slova se v krátkém příběhu musí objevit).
- pracovní postup přípravy jednoduchého pokrmu z lesních plodů

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

- P**rv – škola, jméno a příjmení vyučujícího/ředitele/spolužáků, školní pomůcky, třídní pravidla chování (motto třídy)
- M** – slovní úlohy s tematikou prázdnin, logické úlohy a rébusy
- HV** – písně s letní tematikou (*Náušnice z třešní, Prázdniny u babičky, ...*), písničky k táborovému ohni (*Okoř, Niagara, ...*)
- VV**/**PC** – výtvarné vyjádření vlastních prázdninových prožitků, koláž s věcmi – vzpomínkami z prázdnin (přírodniny, pohledy, vstupenky, ...)

DIDAKTICKÉ HRY

1. Skládání slov z písmen

Vyučující na tabuli napíše slovo (min. trojslabičné) a žáci skládají z písmen tohoto slova další slova. Pracovat mohou s písmeny ze Skládací abecedy z 1. ročníku nebo si potřebná písmena napíší na jednotlivé lístečky, aby s nimi mohli manipulovat (např. ZAHRADNÍK – hrad, díra, kahan, had, rak, dík, rada, drak, za, na, zrada, ...).

2. Slovní fotbal

Vyučující řekne (vykopne) slovo a první žák řekne slovo, které začíná stejnou hláskou, jako je poslední hláska vykopnutého slova. Žáci se postupně střídají. Kdo nevymyslí další slovo, dostává gól a vykopává další slovo.

Pravidla je možné specifikovat, „kopou“ se pouze slova jednoslabičná, dvojslabičná atd.

(např. *žák – kos – syn – nos – sýr – rak – kůl – líp – půl – les, ...*

auto – obr – ryba – autobus – stadion – nosorožec, ...)

3. Psaný fotbal

Obměna slovního fotbalu, ale všichni žáci hrají současně. Při hře sedí žáci mimo lavice, v řadě nebo v kruhu. Vyučující připraví proužky papíru (podle počtu žáků ve třídě) a na každý napíše první slovo. Každý žák napíše pod toto slovo jedno další slovo podle stejného pravidla jako u slovního fotbalu a předá papír sousedovi. Ten píše další slovo. Pokud někdo nestihne vymyslet slovo v určeném časovém intervalu, dostává gól a jde si s papírem sednout do lavice, kde může pokračovat individuálně.

4. Dotyková pošta

Žáci se postaví do zástupů (po 5–10 žácích). Za zády posledních stojí vyučující. Poslední žák z každého zástupu se otočí a vyučující jim ukáže jedno velké tiskací písmeno. Žák ho napíše na záda před sebou stojícímu žákovi, ten dalšímu, dokud písmeno neucítí první stojící žák. Ten ho napíše na papír. Více písmen posílaných za sebou může tvořit slovo nebo vzkaz. Vše se odehrává potichu a bez mluvení.

5. Písmenkový guláš

Vyučující nadiktuje písmena. Žáci si je píší na jednotlivé lístečky. Pak se snaží sestavit z nich jedno slovo. Případně zapisují všechna možná slova, která lze z daných písmen sestavit. Ta nemusí obsahovat všechna zadaná písmena.

Např. *A K P E Ř = PEKAŘ; KEŘ, ŘEPA, PAK, ŘEKA, KAP.*

6. Všudebyl

Žáci vymýšlejí slova, která obsahují danou slabiku, např. *KOS (BIČ, HRAD, HRA, ...) – kokos, rákos, kosmos, kosmonaut, rákoska, kokoska, kostel, Rákosníček, kostičky, ...*

Hra je vhodná pro jednotlivce, dvojice i skupiny.

7. Slabikové přesmyčky

Přesmyčky je vhodné napsat na papír a rozstříhat je po slabikách. Žáci mohou slabiky přesouvat a tvořit správné slovo.

JAKOBL (jablko), KAMERUŇ (meruňka), NASANA (ananas), HOJADA (jahoda), PORANČME (pomaranč), ...

8. Dobře pozoruj

Žáci si dobře prohlédnou danou ilustraci (v učebnici, na tabuli, ...). Pak plní různé úkoly. Příklad ilustrace v učebnici na str. 4 nahoře:

- Napište co nejvíce slov, která jsou na obrázku. (Pak se slovy můžete dále pracovat – třídění podle počtu slabik, řazení podle abecedy, ...)
- Tvořte věty k obrázku.
- Odpovídejte na otázky. Např. *Byla čepice na obrázku žlutá? Byl na obrázku nějaký živočich? Byla na ukazateli vzdálenost na hrad 1 km?* Žáci mohou odpovědi ukazovat např. zvedáním karet s ANO/NE (žáci si mohou karty vyrobit nebo viz *Soubor karet pro výuku českého jazyka ve 2. ročníku*).
- Určujte barvu věcí na obrázku. Jeden žák říká věc, druhý určuje její barvu. Např. *batoh – modrý, kšiltovka – žlutá, ...*

2. Abeceda

NÁMĚTY PRO PRÁCI S NĚKTERÝMI CVIČENÍMI

Opakování známých motivačních říkanek z 2. ročníku (viz MPČj2, str. 27, 28):

*Ten, kdo umí abecedu,
ví, že A je první vpředu
a poslední ZET a ŽET,
odříkej to sám a hned.
A, B, C, Č, D, ..., Z, Ž.*

*Když složíme písmena
do slabik a vět,
otevře se rázem všem
přenádherný svět.
(Alena Bára Doležalová)*

*Když jsou v řadě řazená
všechna známá písmena,
řeknu vám, že jsou to tedy
všechny části abecedy.
(Zuzana Pospíšilová)*

*Z písmenek se skládá slovo,
z vět se složí celý svět.
Ten, kdo umí abecedu,
bude všemu rozumět.
(Jiří Žáček)*

ABECEDA

*A, B, C, Č, D, Ď, E – pěkně nahlas řekněte,
F, G, H, CH, I, J, K – řada písmen je lehká,
L, M, N, Ň, O, P, Q – které z písmen je to tvé,
R, Ř, S, Š, T, Ť, U – abecedu dovedu,
V, W, X, Y, Z, Ž – dám si na tom záležet.*

(Alena Bára Doležalová)

Uč, str. 7, cv. 2

- Žáci píšou jména psacím písmem, zopakují si psaní velkých a malých tvarů psacích písmen (viz Pís1, str. 1, 2). Lze pracovat i s tabulkou písmen (viz Příloha 1, MPČj3, str. 30).

Uč, str. 7, cv. 3

- Žáci napíšou co nejvíce zástupců, kteří se hodí do skupin savci, ptáci, ryby, hmyz (práce ve skupinách). Graficky lze zpracovat jako myšlenkovou mapu.
- Jednotlivé zástupce dané skupiny pak žáci seřadí podle abecedy.

DALŠÍ NÁMĚTY PRO KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ CVIČENÍ

- Žáci řeknou několik vět o živočichovi, který se jim líbí, kterého mají rádi (Uč, str. 7, cv. 3).
- Několika větami žáci popíší, jak vypadá místo, kde tito živočichové žijí (Uč, str. 8, cv. 6c).

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

- Prv** – živočišné, jejich společné znaky (savci, ptáci), péče o domácí mazlíčky
- M** – početní šifry s písmeny abecedy
- HV** – známé písně se zvířaty (*Krávy, krávy, Dů kravičky, dů, Pásla ovečky, ...*)
- VV/PC** – práce se zvířecí tematikou, např. zoo, akvárium, ...

DIDAKTICKÉ HRY

1. Domino

Vyučující připraví dominové kartičky se všemi písmeny abecedy. Hra je vhodná pro skupiny po 5–8 žácích. Skupiny mohou mezi sebou soutěžit, kdo rychleji složí celou abecedu. Hraje se jako klasické domino.

A	B	C	Č	D	Ď	E	F	G	H	CH	I	J	K
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	---	---	---

2. Hry s písmeny abecedy

Podle diktátu vyučujícího žáci vyberou z písmen seřazených podle abecedy (viz *Soubor karet pro výuku Českého jazyka ve 2. ročníku*) daná písmena (např. *ká, eš, á, ó, el*). Seřadí je podle abecedy (*A, K, L, O, Š*) a sestaví z nich slovo (*ŠKOLA*).

Ke každému písmenu vymyslí jakékoli slovo nebo název zvířete, rostliny, jméno, ... (*šakal, kočka, orel, liška, antilopa*).

Vybereme písmena, např. *A, Š, L*, a žáci utvoří větu tak, aby každé písmeno bylo počátečním písmenem jednoho slova ve větě, např. *Alenka šla lesem*.

3. Vzkazy

Vyučující připraví na tabuli tabulku s několika písmeny (zde modrými) nebo ji má pro žáky už nakopírovanou, aby mohli pracovat všichni. Žáci doplňují v každém řádku chybějící část abecedy. V tajence se ukrývá vzkaz, např. co mají udělat, namalovat, napsat, ...

Tabulka může mít dvě varianty – tajenka ve sloupečku, nebo tajenka ve vybarvených oknech:

ř		V		
	ř	S		
S		T		
		A		C
		ň		P

		V		X
	S		T	
R				T
	A		C	
	M		ň	

Tajenka ve sloupečku nemusí mít vybarvená okna, žáci mají po doplnění tabulky tajenku objevit sami.

Poznámka: Před písmenem A bude v tabulkách poslední písmeno abecedy, tedy Ž.

4. Tabulka s písmeny a číslicemi

Každé písmeno abecedy má své číslo v tom pořadí, v jakém jdou písmena za sebou (A0, B1, ..., Ž34). Žáci mají tabulku s písmeny i číslicemi k dispozici (viz Příloha 1, MPČJ3, str. 30). Vyučující zadá nejdříve jen číselnou šifru, žáci převedou čísla na písmena a přečtou zprávu. Později je číslice výsledkem příkladu nebo i početního řetězu.

5. Šifra

Jedná se o obtížnější variantu předchozí hry.

Vyučující napíše na tabuli řadu písmen (zde modrá) a pod ně čísla:

A	B	C	Č	D	Ď	E	F	G	H	CH	I	J	K	L	M	N	Ň
0	1	2	3	4		5		6	7	8	9	10	11				
O	P	Q	R	Ř	S	Š	T	Ť	U	V	W	X	Y	Z	Ž		
12	13		14		15		16		17	18			19	20			

Úkoly:

Žáci s pomocí předlohy (kompletní abecedy) hledají a vyjmenují chybějící písmena (ta nemají přiřazená čísla, proto se v šifrách neobjevují), která dopisují do řady (zde šedá).

Vyučující říká příklady a žáci si podle výsledků zapisují písmena.

Zapsaná písmena tvoří slovo – úkol, který žáci splní (pokud počítali správně).

11 + 2 (P)	10 + 10 (Z)	20 – 4 (T)	13 + 7 (Z)	20 – 0 (Z)
14 – 2 (O)	15 – 15 (A)	4 + 5 (L)	10 – 10 (A)	0 + 0 (A)
19 – 4 (S)	18 – 8 (M)	10 – 6 (E)	14 – 4 (M)	13 – 10 (D)
12 + 4 (T)	0 – 0 (Á)	4 + 11 (S)	3 + 11 (R)	12 + 5 (U)
20 – 20 (A)	20 – 2 (V)	10 – 2 (K)	18 – 10 (K)	17 – 4 (P)
14 + 4 (V)	10 – 6 (E)	20 – 9 (N)	14 – 10 (E)	8 – 4 (E)
17 – 2 (S)	17 – 10 (J)	10 – 4 (I)	20 – 13 (J)	7 – 0 (J)
20 – 16 (E)				

Žáci sami vytvářejí šifry pro své spolužáky (na papír napíší příklady bez výsledků a spolužák zapisuje za vypočítané výsledky písmena podle legendy na tabuli).

6. Na fanty

Žáci sedí v kruhu. V určeném rytmu odříkávají abecedu, každý pouze jedno písmeno.

Kdo řadu přeruší (řekne špatné písmeno nebo neřekne žádné písmeno), musí dát fant doprostřed kruhu. Potom může řada písmen pokračovat dál.

Fanty získají na konci hry žáci zpět splněním nějakého úkolu (zazpívají písničku, přednesou básničku, vypočítají příklad, udělají deset dřepů, ...).

Složitější varianta této hry: Žáci říkají místo písmen slova začínající hláskami abecedně seřazenými (např. *anděl – býk – cedník – čaj – dárek – divadlo, ...*) nebo říkají jména (*Adam – Bára – Cilka – Čenda – David – Dětmár, ...*). S možnými variantami slov v těžších případech (*Ď, Ch, Ň, Q, Ť, W, X, Y*) by měli být žáci již dopředu seznamováni, nebo se stanou dohoda, že tato písmena se vynechají a žák pokračuje dalším písmenem, příp. jsou to písmena bonusová (stanovíme, jakým způsobem). U této varianty ponechává vyučující dětem krátký čas na rozmyšlenou.

3. Psaní u/ú/ů

4. Psaní y/ý po tvrdých souhláskách, psaní i/í po měkkých souhláskách

NÁMĚTY PRO PRÁCI S NĚKTERÝMI CVIČENÍMI

V obou podkapitolách je důležité zopakovat dělení hlásek (samohlásky, souhlásky) a jejich rozlišování ve slovech. Potom zopakujeme pravidla pro psaní slov s u/ú/ů, s y/ý po tvrdých souhláskách a s i/í po měkkých souhláskách. Při opakování využíváme karty s U/Ú/Ů, s Y/Ý a I/Í ze *Souboru karet pro výuku českého jazyka ve 2. ročníku*, příp. si žáci karty sami vyrobí.

Uč, str. 11, cv. 4

- Práci se cvičením můžeme doplnit činnostmi s hádankami, které může mít vyučující připravené s vynechanými i, í / y, ý, aby je pak žáci mohli doplňovat, nebo mohou celé hádanky opsat.

Růžová je, leze z hlín_

Od neděle do neděle

kos má na ni laskomín_

hon_ kapr_ zlen_ vělé.

(ž_žata)

(št_ka)

U lesička mívá skr_š,

Noh_ dlouhé jako chůd_

ut_ká, když př_jdeš blíž.

vysokánsk_ krk,

Rád se pase na jeteli,

vid_ domů oknem půd_

pochutnává si na zelí.

přes zelen_ smrk.

(zaj_c)

(ž_rafa)

(Jana Palanská: Hádanky v prvouce)

Uč, str. 11, cv. 5

- Žáci vyhledají (v encyklopedii, na internetu, ...) a napíší několik krátkých vět o jiném živočichovi.

Uč, str. 11, cv. 6

- Práci se cvičením můžeme doplnit motivační říkankou (kterou lze později využít k procvičování příslovcí a citoslovcí).

VRABEC

Čim! Čim! Čimčara!

Štilip! Štilip!

Však! Však! Však!

Tak! Tak!

(Prostonárodní české písně a říkadla)

Uč, str. 11, cv. 7

- Diktát po přípravě – slova z diktátu jsou obsahem rozcviček s kartami, doplňovaček, rébusů a popletených vět, např. *Kapři mají dlouhý krk. Motýl žije v řece i v moři.*

SLOHOVÁ CVIČENÍ

Uč, str. 12, cv. 1

- Žáci se představují jako někdo jiný, např. pohádková postava, živočich, známá osobnost, ..., popř. neprozradí, za koho se vydávají, a ostatní hádají, koho představují.

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

Prv – denní režim, volný čas

M – hádanky s číslicemi

HV – známé písně se zvířaty (*Perpentykl* – viz MPČj2, str. 63, *Rybička maličká*, *Vyletěl holoubek*, *Káča našla ptáče*, ...)

VV **PČ** – má oblíbená činnost, můj kamarád / moje kamarádka

TV – pohybové hry, např. *Na ovečky*, *Na rybáře*

DIDAKTICKÉ HRY

1. Indiánská stezka

Vyučující připraví a nakopíruje pro žáky tabulku s písmeny. Pro opakování cvičení je možné tutéž tabulku nakopírovat na jeden list několikrát. Vyučující říká slova s probíraným pravopisným jevem. Vybírá slova, ve kterých se vyskytuje pouze jedno *i/y* (např. *budík*, ale ne *hodiny*). Žáci po vyslechnutí slova vybarví správné *i/y*, které by do slova doplnili. Na konci vyučující pohledem zkontroluje správnost práce.

Ukázka:

1. žízeň
2. cibule
3. rychlost
4. blechy
5. široká
6. Čína
7. hýbat se
8. říjen
9. zajímat se
10. kyvadlo

1.	í	i	y	ý
2.	y	i	ý	í
3.	i	í	y	ý
4.	í	i	ý	y
5.	ý	y	í	i
6.	ý	i	í	y
7.	y	ý	i	í
8.	i	í	ý	y
9.	í	ý	i	y
10.	i	y	í	ý

2. Manipulační karty

K didaktickým hrám s manipulačními kartami je nezbytné vytvořit si rozdílné sady karet – pro každou dvojici jednu, dvojice si je mohou mezi sebou střídát. Pro lepší rozlišení je vhodné, aby každá sada měla jinou barvu. Nejdříve užíváme hry s kartami se slovy s *y/ý* (viz Příloha 2, MPČJ3, str. 31–32 – zde je příklad jedné sady po 25 kartách), později si připravíme karty pro slova s *i/í* (viz Příloha 3, MPČJ3, str. 33–34 – zde je příklad jedné sady po 25 kartách) a nakonec je můžeme v jednom souboru střídát pro procvičování jak *y/ý*, tak *i/í*.

5. Slova se skupinami *dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě*

6. Psaní souhlásek uvnitř a na konci slov

NÁMĚTY PRO PRÁCI S NĚKTERÝMI CVIČENÍMI

Uč, str. 13, cv. 4

- Podobné věty jsou i v písankách na stranách pro chytré hlavičky – makovičky.

Uč, str. 14, cv. 5

- Pokud se v místě vašeho bydliště či v blízkém okolí nachází nějaká památka (hrad, zámek, významná stavba, budova, ...), můžete pak vytvořit malý projekt o tomto objektu – žáci se pokusí získat bližší informace, materiál v podobě propagačních letáků, fotografií apod. Práci lze spojit s návštěvou objektu. Pro žáky můžete připravit různé úkoly, pracovní listy apod. Informace lze vyhledávat nejen na internetu, ale můžete navštívit i místní muzeum, městskou knihovnu, vyhledat nějaké pověsti apod.

Uč, str. 15, cv. 2

- Při procvičování stále dbáme na zdůvodňování správného psaní slov, protože u některých obtížnějších slov jde o to si jejich psaní zapamatovat (platí i pro strany 16–20).

SLOHOVÁ CVIČENÍ

Uč, str. 20, cv. 1

- Popis podle obrázku je mnohem jednodušší než popis věci, kterou si má žák představit. Podobně i popis postavy z příběhu, pohádkové postavy apod. je obtížnější než popis skutečné osoby. Pokud je ale např.

pohádková postava nakreslena, je její popis pro žáky snazší. Žáci mohou více popustit uzdu své fantazii, nejsou svázáni citovým vztahem k osobě, náklonností či nepřímo přátelským vztahem k člověku, kterého mají popisovat.

- Žáci mohou popisovat také smyšlenou postavu/osobu. Určitě jim pomůže si ji nejdříve nakreslit a pak obrázek popsat. Popisujeme zejména ústně, ale můžeme zkusit nechat žáky popis napsat. Stále je vedeme k tomu, aby v popisu užívali krátké věty a nezaplétali se do složitých souvětí.
- Tvoříme myšlenkové mapy k dané postavě, např. na papír napíšeme slovo *čarodějnice* (příp. vložíme fotografii/obrázek) – malá, shrbená, otrhané oblečení, mračí se, čaruje, bydlí v chatrči, vaří lektvary, ...

MOŽNOSTI MEZIPŘEDMĚTOVÝCH VAZEB

Prv – má obec, můj kraj (památky)

M – seznamování se s většími čísly (letopočty)

HV – písně s regionální tematikou (*Beskyde, Beskyde, Já jsem z Kutné Hory, ...*)

VV/PC – zpracování tématu o památkách, postava k vlastnímu popisu

DIDAKTICKÉ HRY

1. Kimova hra

Vyučující rozmístí na tabuli obrázky živočichů – mláďat, např. jehně, kotě, štěně, slůně, kachně, medvědě, krůtě, hádě, tele, sele, house, kůzle, kuře, ... V první fázi jsou obrázky zakryté. Vyučující obrázky odkryje a žáci se snaží si je zapamatovat. Po chvíli opět obrázky zakryje a žáci dostanou úkoly:

- Napište pouze ta mláďata, která měla ve svém názvu *dě, tě, ně*.
- Napište názvy všech mláďat na obrázcích.

Druhý úkol následuje po prvním s určitou časovou prodlevou.

Jiná, obtížnější varianta: místo obrázků vyučující použije karty s názvy mláďat. Tuto hru lze využít i při procvičování jiných gramatických jevů s obrázky nebo se slovy.

2. Řekni to jinak

Zkuste větu vyjádřit jinými slovy tak, aby její význam zůstal stejný.

<i>Nepřišel včas.</i>	–	<i>Přišel pozdě.</i>
<i>Jdi přímo za nose.</i>	–	<i>Jdi rovně.</i>
<i>Sed' a nevrť se.</i>	–	<i>Sed' klidně.</i>
<i>Vypadal, že je smutný.</i>	–	<i>Vypadal smutně.</i>
<i>Mluv víc nahlas.</i>	–	<i>Mluv hlasitě.</i>
<i>Není mi dobře.</i>	–	<i>Je mi špatně.</i>

Věty z druhého sloupce jsou vhodné k přepisu.

3. Vtipné věty

Práce je vhodná pro jednotlivce i pro menší skupiny. Žáci dostanou za úkol napsat věty (s minimálně čtyřmi slovy). Jedinou podmínkou je, aby v každém slově ve větě (vyjma předložek) byla jedna ze skupin *BĚ, PĚ, VĚ, MĚ*, případně *FĚ*.

Např. *Na věži pěstují hovězí věnce.*

Běta věnovala žirafě květák.

Největší medvěd běžel pro oběd.

Kromě splnění zadání vyučující hodnotí také originalitu vět.

A <i>A</i> a <i>a</i>	B <i>B</i> b <i>b</i>	C <i>C</i> c <i>c</i>	Č <i>Č</i> č <i>č</i>	D <i>D</i> d <i>d</i>	Ď <i>Ď</i> ď <i>ď</i>	E <i>E</i> e <i>e</i>	Ě <i>Ě</i> ě <i>ě</i>	F <i>F</i> f <i>f</i>
G <i>G</i> g <i>g</i>	H <i>H</i> h <i>h</i>	CH <i>Ch</i> ch <i>ch</i>		I <i>I</i> i <i>i</i>	J <i>J</i> j <i>j</i>	K <i>K</i> k <i>k</i>	L <i>L</i> l <i>l</i>	M <i>M</i> m <i>m</i>
N <i>N</i> n <i>n</i>	Ň <i>Ň</i> ň <i>ň</i>	O <i>O</i> o <i>o</i>	P <i>P</i> p <i>p</i>	Q <i>Q</i> q <i>q</i>	R <i>R</i> r <i>r</i>	Ř <i>Ř</i> ř <i>ř</i>	S <i>S</i> s <i>s</i>	Š <i>Š</i> š <i>š</i>
T <i>T</i> t <i>t</i>	Ť <i>Ť</i> ť <i>ť</i>	U <i>U</i> u <i>u</i>	V <i>V</i> v <i>v</i>	W <i>W</i> w <i>w</i>	X <i>X</i> x <i>x</i>	Y <i>Y</i> y <i>y</i>	Z <i>Z</i> z <i>z</i>	Ž <i>Ž</i> ž <i>ž</i>

PÍSMENA S ČÍSLY K ŠIFROVÁNÍ

A	0	Ě	7	K	14	Q	21	U	28
B	1	F	8	L	15	R	22	V	29
C	2	G	9	M	16	Ř	23	W	30
Č	3	H	10	N	17	S	24	X	31
D	4	CH	11	Ň	18	Š	25	Y	32
Ď	5	I	12	O	19	T	26	Z	33
E	6	J	13	P	20	Ť	27	Ž	34

Doplň y, ý po tvrdých souhláskách. Správné řešení si zkontroluj na druhé straně kartičky.

Nan_nka	h_kat	zad_chaný	švestk_	tich_
r_bíz	mot_l	plach_	citron_	ror_s
sáňk_	poh_b	k_chá	ch_tat	čt_řlístek
malin_	krokod_l	kor_to	puch_ř	not_
d_ně	hrozn_š	paroh_	prudk_	r_že

ý	y	y	ý	ý
ý	ý	y	y	y
y	y	ý	ý	ý
ý	ý	y	ý	ý
ý	y	y	y	y

Doplň *i, í* po měkkých souhláskách. Správné řešení si zkontroluj na druhé straně kartičky.

kruž_tko	hř_by	š_pek	Rad_m	rec_tuje
bud_k	j_trnice	pašt_ka	č_ch	st_n
dáln_ce	t_lko	j_zdenka	ž_vot	ovzduš_
poč_tač	c_bule	prvn_	kopř_va	klad_vo
zac_nkat	koš_le	č_tanka	J_řina	kř_da

í	í	í	í	í
í	í	í	í	í
í	í	í	í	í
í	í	í	í	í
í	í	í	í	í

Pokud jsou v dokumentu používány pojmy žák, vyučující aj., rozumí se tím pedagogická kategorie nebo označení profesní skupiny, tj. žák i žákyně, učitel i učitelka atd.

Mgr. Alena Bára Doležalová; Mgr. Lenka Bičanová, Ph.D.

METODICKÝ PRŮVODCE

k učebnici

ČESKÝ JAZYK 3

Jazyková spolupráce: Mgr. Kamila Kořínková

Odpovědná redaktorka: Mgr. Alena Bára Doležalová

Ilustrace: Mgr. Markéta Matysová

Obálku navrhla: Lucie Kotrlová

Grafická úprava: Lucie Kotrlová

První vydání (2018)

Vytiskla: Tiskárna Nový Malín

Vydala:

NOVÁ ŠKOLA, s.r.o.

Bratislavská 23d, 602 00 Brno

tel./fax: 545 222 286, 545 110 365

e-mail: nns@nns.cz

www.nns.cz

Illustrations © Mgr. Markéta Matysová

© NOVÁ ŠKOLA, s.r.o., 2018

ISBN 978-80-7600-021-6